

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2022 ja asetuksen (EU)/2021/0953 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta

Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2022 ja asetuksen (EU) 2021/92 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta, ICES:n neuvot lohen ja läntisen turskan osalta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2022 ja asetuksen (EU)/2021/0953 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta (E 98/2021 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2022 ja asetuksen (EU)2021/92 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta, ICES:n neuvot lohen ja läntisen turskan osalta

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- kalatalousneuvos Risto Lampinen, maa- ja metsätalousministeriö
- ryhmäpäällikkö Ari Leskelä, Luonnonvarakeskus
- toiminnanjohtaja Olli Saari, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ympäristöministeriö
- Kalatalouden Keskusliitto
- Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2021 vp

- Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
- Tornio-Muoniojokiseura ry
- Suomen Kalastusopaskilta ry
- Suomen kalastusmatkailun edistämisseura ry
- WWF Suomi
- asiantuntija Markku Kaikkonen, ym.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

E 98/2021 vp, pääasiallinen sisältö

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto ICES antoi 28.5.2021 neuvonsa vuoden 2022 TAC:sta Itämeren kalakannoille, lukuun ottamatta Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahdennäkö Suomenlahden lohta ja läntistä turskakantaa, joita koskevat neuvot annetaan viimeistään syyskuun 15. päivä 2021.

ICES:n neuvot muodostavat perustan komission ehdotukselle vuoden 2022 kalastusmahdollisuuksista Itämerellä. Komissio antoi neuvojen perusteella 26.8.2021 ehdotuksensa Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuodelle 2022.

EU:n yhteisestä kalastuspolitiikasta annetun perusasetuksen 1380/2013 artiklassa 2 olevan tavoitteen mukaan kalakantoja tulisi hyödyntää kestävästi enimmäistuoton MSY:n (Maximum Sustainable Yield) mukaisesti vuoteen 2015 mennessä ja asteittain viimeistään vuoteen 2020 mennessä kaikkien kalakantojen osalta. MSY määritellään ICES:n suosituksissa kalakannan kutukannan sekä kalakannan kalastuskuolevuuden perusteella. Kalakannan katsotaan olevan MSY –tilassa, kun kutukanta on määriteltyä kokoa suurempi ja kalastuskuolevuus määriteltyä tasoa pienempi.

ICES on kahden vuoden jälkeen jälleen pystynyt arvioimaan Pohjanlahden silakkakannan tilaa ja antamaan sitä koskevan analyttisen neuvon. Kannan koko on MSY –tilassa ja kalastuskuolevuus on huomattavasti raja-arvon alla.

ICES arvioi, että Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan kutukanta on edelleen heikentynyt tavoitetasoa pienemmäksi (ei kuitenkaan korjaavia suojatoimenpiteitä edellyttävää kokoa (Blim) pienemmäksi) ja kalastuskuolevuus merkittävästi tavoitetasoa suuremmaksi. Suurempaa vuosiluokkaa ei ole syntynyt vuoden 2015 jälkeen. Komissio ehdottaa, että koska kanta on pienentynyt lähelle Blim tasoa olisi varotoimenä TAC vahvistettava Fmsy ala-arvon mukaisesti.

Kilohailin kutukanta on tavoitetasossa, mutta kalastuskuolevuus tavoitetasoa suurempi. Komissio ehdottaa, että kilohailin TAC pidetään nykytasollaan, tieteellistä neuvoa pienempänä, koska Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakkakanta on edelleen heikentynyt ja kilohailin pyynnissä saadaan myös silakkaa. Kyseiseen kalastukseen liittyy myös saaliiden väärinraportointia.

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2021 vp

Riianlahden silakan kutukanta ylittää merkittävästi tavoitetasoaan, mutta läntinen silakkakanta on edelleen merkittävästi tavoitetasoja heikompi. Sen vuoksi komissio ehdottaa, että läntiselle silakalle vahvistetaan TAC ainoastaan sivusaaliita varten.

ICES:n tiedoista käy ilmi, että itäisen turskan kutukanta on pienentynyt vuodesta 2015 lähtien ja on viimeisten neljän vuoden aikana ollut alle Blim arvon. Kalastuskuolevuus on kuitenkin pienentynyt vähäiseksi. ICES antaa varovaisuusperiaatteen perustuvan suosituksen 0 saaliista osa-alueilla 24-32.

Punakampelakanta on kehittynyt myönteisesti ja ICES edottaa varovaisuusperiaatteen perusteella korotusta TAC:iin. Komissio ehdottaa, että punakampelan TAC pidetään nykytasollaan, tiedeellistä neuvua pienempänä, koska kampelakalojen nykymuotoisen troolikalastuksen sivusaaliina saadaan turskaa.

Meritaimenen osalta EU:ssa ei tehdä päätöksiä TAC:sta. Itämerellä on satoja meritaimenkantoja, jotka vaeltavat rannikkojen lähivesillä. Tämän takia meritaimenkannat eivät muodosta yhteistä kalavaraa, jonka kattava sääteleminen EU:n vahvistamalla TAC:lla olisi tarkoituksenmukainen hoitotoimenpide. ICES toteaa meritaimenta koskevassa neuvossaan, että meritaimeneen kohdistuvaa kalastusta tulisi vähentää luonnonvaraisten meritaimenkantojen suojelemiseksi. Lisäksi on tarpeen kunnostaa meritaimenen elinympäristöjä ja poistaa vaellusesteitä. Suomessa luonnonvaraiset meritaimenet ovat merialueilla rauhoitettuja. Saaliiksi saa kaikessa kalastuksessa ottaa vain evälekattuja (= istutettuja) meritaimenia. Suomen aloitteesta TAC asetuksessa on kielletty meritaimenen kalastus neljän meripeninkulman ulkopuolella ja näin vähennetty lohien väärinraportoimista taimenena.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

E 108/2021 vp, pääasiallinen sisältö

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto ICES antoi 15.9.2021 Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden sekä Suomenlahden lohta ja 10.9.2021 läntistä turskakantaa koskevat neuvonsa.

EU:n yhteisestä kalastuspolitiikasta annetun perusasetuksen 1380/2013 artiklassa 2 olevan tavoitteen mukaan kalakantoja tulisi hyödyntää kestäväen enimmäistuoton MSY:n (Maximum Sustainable Yield) mukaisesti vuoteen 2015 mennessä ja asteittain viimeistään vuoteen 2020 mennessä kaikkien kalakantojen osalta.

MSY määritellään ICES:n suosituksissa kalakannan kutukannan sekä kalakannan kalastuskuolevuuden perusteella. Kalakannan katsotaan olevan MSY –tilassa, kun kutukanta on määriteltyä kokoa suurempi ja kalastuskuolevuus määriteltyä tasoa pienempi. ICES määrittelee lohikantojen MSY tilaa vaelluspoikastuotannon perusteella.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohien TAC ja Suomenlahden lohien TAC kattavat molemmat useita lohikantoja, joiden tila vaihtelee suuresti. Vahvimmat lohikannat ovat Perämeren suuret lo-

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2021 vp

hikannat, jotka poikastuotannon perusteella ovat MSY tilassa tai lähellä sitä. Esimerkiksi Tornionjokeen on kesällä 2021 noussut runsaasti lohta.

Kattilakoskella olevan kaikuluotauslaskennan perusteella elokuun lopulla saavutettiin 86 000 lohen lukumäärä, joka on 2009 alkaneen laskennan kolmas suurin havainto. Pohjanlahdella on myös eräitä heikommassa tilassa olevia lohikantoja, mutta Itämeren pääaltaan lohikannat ovat erityisen heikossa tilassa.

ICES tuo neuvossaan erityisesti esille, että sekakantakalastus on uhka heikoille lohikannoille, erityisesti Itämeren pääaltaalla, jossa kaikki heikot lohikannat käyvät syönnöksellä. Tämän vuoksi lohenkalastusta tulisi tällä alueella lopettaa.

Suomenlahden villit lohikannat (Viron lohijoet Keila, Vasalemma ja Kunda) ovat poikastuotannon perusteella osoittaneet merkittävää elpymistä. Keila ja Kunda ovat poikastuotannon perusteella saavuttaneet MSY tilan.

ICES toteaa lisäksi, että Suomenlahden alueella pääosa lohista ovat istutettuja. Lohenkalastus Suomenlahdella tulisi kohdentaa istutettuun loheen mm. hyödyntämällä eväleikkauksia.

Läntisen turskakannan tila on heikentynyt merkittävästi alle varotasoja eikä uutta kantaa vahvistavaa vuosiluokka ole syntynyt. ICES neuvoo siksi, että läntisen turskan kalastusta rajoitettaisiin merkittävästi.

Valtioneuvoston kanta

E 98/2021 vp

Peruskanta

Suomi kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2022 siten, että kalakantoja hyödynnetään kestävästi enimmäistuottoa (Maximum Sustainable Yield, MSY) koskevan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti.

Kalastusmahdollisuudet tulee siten vahvistaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2016/1139 Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia koskevan monivuotisen suunnitelman ja ICES:n niitä koskevan uusimman tieteellisen neuvon perusteella.

Pohjanlahden silakan TAC vuonna 2022

Suomi kannattaa komission ehdotusta TAC:n vahvistamiseksi ICES:n neuvon ja Fmsy pistearvon 0,271 (vaihteluväli 0,206 – 0,272) perusteella siten, että TAC olisi 111 345 tonnia (- 5 %).

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2021 vp

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan TAC

Suomi kannattaa komission ehdotuksesta poiketen TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja Fmsy pistearvon 0,17 (vaihteluväli 0,12 – 0,21) perusteella siten, että TAC olisi 71 939 tonnia. EU TAC muodostuisi vähentämällä Venäjän osuus (9,5 %, 6 834 tonnia) ja ottamalla huomioon Riianlahden ja pääaltaan välinen vaellus (71 939 – 6 834 (Venäjän osuus) - 3 448 (Riianlahdella pyydetävä pääaltaan silakka) + 696 (pääaltaalla pyydetävä Riianlahden silakka) = EU:n TAC 62 353 tonnia (- 36 %).

Suomi pyrkii siihen, että Itämeren jäsenvaltiot sitoutuisivat Suomen tavoin vahvistamaan kansallisen määräyksen vuodelle 2022, joka edellyttää lajittelemattomien silakka- ja kilohailisaaliiden kirjaamista kalastuspöytäkirjaan lajikohtaisten saaliiden kymmenen prosentin tarkkuusvaatimuksella saaliin kokonaismäärästä laskien (nk. MOT sääntö). Tämä edesauttaisi silakan ja kilohailin kalastuksessa esiintyvän ja ICES:n mainitseman väärinraportoinnin vähentämistä.

Riianlahden silakkakannan TAC

Suomi kannattaa komission ehdotusta TAC:n vahvistamiseksi ICES:n neuvon ja Fmsy ylemmän vaihteluvälin (0,24 – 0,38) perusteella siten, että otetaan huomioon pääaltaan ja Riianlahden välinen vaellus.

Läntisen silakkakannan TAC

Suomi kannattaa komission ehdotusta TAC:n vahvistamiseksi ICES:n neuvon perusteella sivusaaliita varten 788 tonniin tai vähäiseksi perustuen muihin tehokkaisiin kalastuksenrajoitustoihin. Kilohailin TAC

Suomi kannattaa komission ehdotuksesta poiketen TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja MSY-pistearvon 0,31 (vaihteluväli 0,22 – 0,41) perusteella siten, että TAC olisi 291 745 tonnia. TAC:n tasossa tulee ottaa huomioon Venäjän osuus (10,08 %) siten, että EU:n TAC olisi 262 337 tonnia (+ 18 %).

Suomi pyrkii siihen, että Itämeren jäsenvaltiot sitoutuisivat Suomen tavoin vahvistamaan kansallisen määräyksen vuodelle 2022, joka edellyttää lajittelemattomien silakka- ja kilohailisaaliiden kirjaamista kalastuspöytäkirjaan lajikohtaisten saaliiden kymmenen prosentin tarkkuusvaatimuksella saaliin kokonaismäärästä laskien (nk. MOT sääntö). Tämä edesauttaisi silakan ja kilohailin kalastuksessa ICES:n esille ottaman väärinraportoinnin vähentämistä.

Itäisen turskakannan TAC

Suomi kannattaa komission ehdotusta ja ICES:n neuvoa siitä, että turskan kohdennetulle kalastukselle ei aseteta TAC:ia. Muussa kuin turskan kalastuksessa saatavalle turskan sivusaaliille olisi komission ehdotuksen mukaisesti vahvistettava 595 tonnin TAC.

Lisäksi Suomen kannalta on tärkeää, että jäsenvaltiot uudestaan sitoutuvat turskaa koskeviin kiintiövaihtoihin niin, että se ei muodostu pullonkaulalajiksi niille jäsenvaltioille, joiden turskakiin-

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2021 vp

tiöt ovat pienet. Turskan sivusaaliskiintiön kohdennettu käyttö osana tutkimuskalastusta olisi komission ehdotuksen mukaisesti sallittava, jotta turskakannan tilan kehitystä voidaan arvioida.

Meritaimen

Suomi kannattaa komission ehdotusta siitä, että meritaimenen kalastus myös vuonna 2022 pidetään kiellettyinä neljää meripeninkulmaa kauempana perusviivoilta mitattuna.

Punakampela

Suomi kannattaa komission ehdotuksesta poiketen TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon perusteella siten, että TAC olisi 11 082 tonnia.

Suomi kannattaa sitä, että jäsenvaltiot ottaisivat vuonna 2022 kampelakalojen troolauksessa käyttöön valikoivia troolipyydyksiä, joihin jää huomattavasti nykyistä vähemmän turskaa sivusaaliiksi. Ellei tämä ole mahdollista Suomi katsoo, että punakampelan TAC voidaan turskan sivusaaliiden pienentämiseksi vahvistaa ICES:n neuvoa pienemmäksi.

Yhteisymmärryksen saavuttamiseen tarvittava neuvotteluvara

Suomi on valmis hyväksymään sellaisia neuvotteluprosessin aikana esille tulevia muutoksia komission ehdotukseen, jotka ovat ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kalastuksen ja varovaisuusperiaatteen mukaisia sekä ovat tarpeen poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamiseksi neuvostossa.

Valtioneuvoston kanta

E 108/2021 vp

Peruskanta

Suomi kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2022 siten, että kalakantoja hyödynnetään kestävää enimmäistuottoa (Maximum Sustainable Yield, MSY) koskevan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti.

Kalastusmahdollisuudet tulee siten vahvistaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2016/1139 Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia koskevan monivuotisen suunnitelman ja ICES:n niitä koskevan uusimman tieteellisen neuvon perusteella.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC

ICES:n tieteellinen neuvo

ICES:n neuvon mukaan sekä kaupallisen että vapaa-ajan kalastuksen lohisaalis meren sekakan-takalastuksessa tulisi olla nolla kalaa vuonna 2022. ICES:n neuvon mukaan tiettyjä kalastusmah-

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2021 vp

dollisuuksia olisi kuitenkin mahdollista antaa Pohjanlahdelle, Saaristomerelle, Pohjoiselle-Itämerelle (leveyspiirin 59°30'N pohjoispuolella) ja Ahvenanmerelle, jos näillä alueilla voidaan toimeenpanna alueellista ja ajallista säätelyä.

Näiden alueiden rannikkokalastuksessa neljän merimailin sisäpuolella perusviivoista laskettuna saadaan vain Pohjanlahden joista peräisin olevien vahvempien lohikantojen yksilöitä.

ICES katsoo, että jos edellä mainitulla alueella kalastus voidaan rajata nykyiseen rannikkokalastukseen kutuvaelluksen aikana (toukokuun alun ja elokuun lopun väliselle ajalle), lohien kokonaissaalis kyseisellä merialueella voisi olla enintään 75 000 lohta.

Tämän määrän saisi kalastaa ainoastaan Pohjanlahdella, Saaristomerellä, Pohjoisella-Itämerellä (leveyspiirin 59°30'N pohjoispuolella) ja Ahvenanmerellä, eli ICES osa-alueilla 29N, 30 ja 31 ja vain Suomen ja Ruotsin kalastajien toimesta.

ICES:n neuvon perusteella lohien sekakantakalastus Itämeren pääaltaalla leveyspiirin 59°30'N eteläpuolella tulisi heikkojen lohikantojen elvyttämiseksi kieltää. Kielto koskisi myös alueella harjoitettavaa lohien vapaa-ajankalastusta.

Suomi kannattaa lohien sekakantakalastuksen kieltämistä Itämeren pääaltaalla osa-alueilla 22-28 ja 29S (leveyspiirin 59°30'N eteläpuolella). Tämä auttaisi vahvistamaan heikkoja Itämeren pääaltaan lohikantoja ja lisäksi Pohjanlahden lohijoista peräisin olevien lohien vaellusta Suomen ja Ruotsin rannikoille ja jokiin.

Suomi kannattaa ICES:n neuvon mukaista ratkaisua rannikkokalastukselle siten, että lohisaalis osa-alueilla 29N, 30 ja 31 olisi ICES:n esittämä enintään 75 000 lohta. Tämän mukaisesti vuoden 2022 TAC kaupalliselle kalastukselle tulisi asettaa vuoden 2021 tasolle 94 496 loheksi, jolloin vuoden 2022 kaupallisen kalastuksen kansalliseksi hyödynnettävissä olevaksi kiintiöiksi ja saalismääräksi tulisi enintään noin 51 000 lohta koostuen ainoastaan Suomen (25,8 %) ja Ruotsin (28 %) kiintiöihin perustuvasta kalastuksesta osa-alueilla 29N, 30 ja 31. Suomi kannattaa lisäksi lohien kalastuksen sallimista vain neljän merimailin sisäpuolella sekä kalastuskauden rajoittamista toukokuun alusta elokuun loppuun.

ICES:n vuotta 2020 koskevat tiedot osa-alueiden 29N, 30 ja 31 osalta osoittavat seuraavat saalisosuudet:

Vapaa-ajankalastus merellä (9,5 % koko saaliista, 5 500 lohta 2020),

Raportoimaton lohisaalis (8 % koko saaliista, 4 603 lohta 2020, yli 90 % Ruotsinpuolelta),

Hylkeiden vahingoittamat lohet (3,5 % koko saaliista, 2 008 lohta 2020), ja

Vapautetut alamittaiset (kuolleet) lohet (0,8 % koko saaliista, 485 lohta 2020)

Nämä muut saalisosuudet muodostavat yhteensä 21,8 prosenttia, joka vastaisi 16 350 lohta vuodeksi 2022 esitetystä 75 000 lohien saalismäärästä. Näiden saalisosuuksien huomioon ottaminen

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2021 vp

merkitsisi, että osa-alueiden 29N, 30 ja 31 kaupallisen kalastuksen edellä mainittu Suomen ja Ruotsin yhteinen 51 000 lohen kiintiömäärä olisi vähemmän kuin ICES:n neuvossa esitetty 75 000 lohta osa-alueille 29N, 30 ja 31 vähennettynä edellä mainituilla kyseisen alueen muilla saalisosuuksilla ($75\,000 - 16\,350 = 58\,650$ lohta).

Suomen ja Ruotsin lisäksi muut jäsenvaltiot eivät voisi hyödyntää lohikiintiötään, koska lohen kalastus olisi Itämeren pääaltaalla kokonaan kielletty. Lisäksi lohenkalastus on asetuksen 2019/1241 perusteella kielletty kesäkuun alusta syyskuun puoliväliin Itämeren pääaltaalla ja Pohjanlahdella neljän merimailin ulkopuolella perusviivoista mitattuna, eikä muiden jäsenvaltioiden kalastusaluksilla ole pääsyä 12 merimailin sisäpuolelle.

Suomen aluevesille, eikä Ruotsin vesille neljän merimailin sisäpuolelle. Muiden jäsenvaltioiden kalastusalueet eivät siten pääsisi kalastamaan lohta ICES:n esittämälle alueelle (osa-alueet 29N, 30 ja 31).

Suomi voi hyväksyä Itämeren pääaltaalla muiden lajien pyynnille välttämättömät lohen sivusaaliskiintiöt, jotka tulee asettaa mahdollisimman alhaiselle tasolle ja siten että heikkoihin lohikantoihin kuuluvia yksilöitä saadaan mahdollisimman vähän saaliiksi.

Myös osa-alueilla 29N, 30 ja 31 tulisi sallia lohen sivusaaliit syyskuun ja huhtikuun välisenä aikana, kun lohenkalastus olisi kielletty, sekä neljän merimailin ulkopuolella.

Sivusaaliskiintiöt ovat tarpeen lohisaaliiden purkamisvelvoitteesta johtuen, koska muiden lajien pyynnissä saadaan sivusaaliina satunnaisia lohia ja ne tulee purkaa maihin ja kirjata kiintiöihin.

ICES arvioi, että puolalaisten harjoittama laitton kalastus oli vuonna 2020 pysynyt avomerellä vähäisenä 200 lohen määränä, minkä arvioidaan olevan taimenen avomerikalastuskiellon seurausta. Suomi pitää erittäin tärkeänä kyseisen kiellon jatkamista.

Suomi edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot edelleen valvovat, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta ja että lohenkalastuksen edellä mainittua kieltoa Itämeren pääaltaalla noudatettaisiin. Valvonnalla tulee estää laittoman kalastuksen harjoittaminen ja jos sellaista todennetaan, se on viipymättä ja kokonaan eliminointava.

Samalla tulee varmistaa, että kalastuksen valvontaan varattuja resursseja ja EU rahoitusta kohdennetaan riittävästi nimenomaisesti lohen ja taimenen kalastuksen valvontaan.

Lisäksi Suomi kannattaa kaikkia mahdollisia toimia, joilla lohen laitonta kalastusta voidaan vähentää.

Suomi pitää erittäin tärkeänä, että Itämerelle saadaan lohen monivuotinen suunnitelma. Lisäksi Suomi katsoo, että kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä.

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2021 vp

Suomenlahden lohen TAC

ICES:n neuvon mukaan kalastuksen kokonaissaaliin merellä ei tulisi ylittää 11 800 lohta. Tästä määrästä tulisi vähentää hylkeiden vahingoittamien lohien sekä vapautettujen alamittaisten (kuolleet) lohien määränä 1 298 lohta (11 %) ja arvioituna raportoimattomana saaliina 354 lohta (3 %) sekä Venäjän osuus (9,3 % 10 148 lohesta) 944 lohta. EU:n TAC olisi siten 9 204 lohta.

Suomi kannattaa Suomenlahden lohen TAC:n vahvistamista tieteellisen neuvon mukaisesti 9 204 loheksi.

Läntisen turskan TAC

Suomi kannattaa läntisen turskan TAC:n vahvistamista tieteellisen neuvon perusteella vain sivusaaliiden tarpeita varten tai vähäiseksi perustuen muihin tehokkaisiin kalastuksenrajoitustoimiin.

Yhteisymmärryksen saavuttamiseen tarvittava neuvotteluvara

Suomi on valmis hyväksymään sellaisia neuvotteluprosessin aikana esille tulevia muutoksia komission epäviralliseen asiakirjaan sisältämiin ehdotuksiin, jotka ovat ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kalastuksen ja varovaisuusperiaatteen mukaisia sekä ovat tarpeen poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamiseksi neuvostossa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Itämeren kalastuskiintiöitä koskeva vuosittainen päätöksenteko perustuu EU-asioiden käsittelyn näkökulmasta kaksivaiheiseen menettelyyn, jossa Kansainvälinen merentutkimusneuvosto (ICES) ensin antaa suositukset Itämeren suurimmista sallituista saaliista (TAC) seuraavalle vuodelle ja komissio näiden suositusten ja jäsenmaiden kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella tekee oman ehdotuksensa kalastuskiintiöistä. Useimpina aiempina vuosina ICES:n tieteellinen neuvo on valmistunut toukokuussa ja komission ehdotus kalastuskiintiöistä on annettu syyskuussa. Viime vuosina tiettyjen kalakantojen arviointiin on liittynyt ongelmia ja ICES:n tieteellinen neuvo on osin viivästynyt, mitä maa- ja metsätalousvaliokunta on kalastuskiintiöitä koskeneissa lausunnoissaan pitänyt kalastuksen ja kalanjalostuksen parissa toimivien yrittäjien toiminnan taloudellisen suunnittelun ja myös poliittisen päätöksenteon kannalta erittäin ongelmallisena (E 100/2020 vp — MmVL 16/2020 vp ja E 73/2021 vp — MmVL 14/2021 vp).

Valiokunta pitää hyvänä, että Suomelle taloudellisesti erittäin tärkeää Pohjanlahden silakkakantaa koskeva tieteellinen tieto on saatu vuonna 2021 riittävälle tasolle. Kalakanta on myös vahva ja vakaa. Toisaalta ICES:n läntistä turskakantaa ja lohikantoja koskeva tieteellinen neuvo annettiin tänä vuonna vasta syyskuun puolivälissä, mistä syystä eduskunnan käsiteltävänä on samanaikaisesti kyseinen tieteellinen neuvo ja komission ehdotus Itämeren vuoden 2022 kalastusmahdollisuuksista muiden kuin edellä mainittujen kalakantojen osalta. Valiokunta korostaa edelleen oikea-aikaisen ja riittävän luotettavan tieteellisen tiedon merkitystä kalakantojen sääntelyä koskevan päätöksenteon pohjana. Suomen lähtökohtana on kalastuskiintiöistä päätettäessä jo vuosia ol-

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2021 vp

lut ICES:n uusin tieteellinen neuvo, ja on tärkeää, että komission ehdotuskin pääosin perustuu tähän lähtökohtaan.

Pääaltaan silakkakannan osalta tilanne on kalastuksen säätelyn kannalta vaikea, kun saman säätelyalueen sisällä on alueita, joilla silakkaa on hyvin runsaasti, kuten Suomen lähivesillä, ja laajoja alueita, joilla silakkaa on vähän. Valiokunta pitää perusteltuna valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan Pohjanlahden, Riianlahden ja läntisen silakkakannan kiintiö vahvistetaan ICES:n neuvonannon ja komission ehdotuksen mukaisesti, mutta Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan kiintiö vahvistettaisiin komission ehdotuksesta poiketen. Komission ehdotuksen toteutuminen olisi erittäin ongelmallista kalastuselinkeinon kannalta Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan kiintiöalueella, jonka kiintiömäärä vähenisi Suomessa kuluvaan vuoden noin 21 000 tonnista noin 9 800 tonniin eli noin 54 prosentilla. Haitallista vaikutusta kalastuselinkeinoon helpottaisi, että Pohjanlahden silakan kiintiömäärä olennaisesti suurensi verrattuna vuoden 2021 alkuun.

Suomessa lisättiin vuonna 2021 Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annettuun lakiin velvollisuus kirjata lajittelemattomat silakka- ja kilohailisaaliit kalastuspäiväkirjaan lajikohtaisten saaliiden kymmenen prosentin tarkkuusvaatimuksella saaliin kokonaismäärästä laskien. Maa- ja metsätalousvaliokunta korosti lainmuutosta koskeneessa mietinnössä (HE 256/2020 vp — MmVM 3/2021 vp), että Suomi on yleisemminkin tehnyt EU:n piirissä pitkäjänteisesti työtä laittoman kalastuksen kuriin saamiseksi ja kalastuksen valvonnan kehittämiseksi, ja edellytti hallituksen toimivan siten, että yhtenäiset vaatimukset saadaan koskemaan kaikkia Itämerellä toimivia kaupallisia kalastajia mahdollisimman nopealla aikataululla.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta pitää laittoman kalastuksen kuriin saamiseksi myös tärkeänä, että meritaimenen kalastus vuonna 2022 vastaavasti kuin edellisinä vuosina kielletään neljää meripeninkulmaa kauempana perusviivoilta mitattuna. Myös ICES on tieteellisessä neuvossaan arvioinut, että puolalaisten harjoittama laiton kalastus on taimenen avomerikalastuskiellon ansiosta pysynyt vuonna 2020 vähäisenä, kun kiellon avulla on vähennetty lohien väärinraportoimista taimenena.

Itämeren lohenpyynnin osalta ICES esittää tieteellisessä neuvossaan merkittävää muutosta suositamalla lohenpyynnin täyskieltoa pääaltaalla. Valiokunta toteaa, että ICES:n suositus vastaa YK:n merioikeusyleissopimuksen määräyksiä alkuperävaltion vaelluskalakantoja koskevasta vastuusta ja alkuperävaltion tarpeiden huomioon ottamisesta kalastuskiintiöistä päätettäessä eli niin sanottua kutuvaltioperiaatetta. Valiokunta kannattaa valtioneuvoston kannan mukaisesti lohien sekakantakalastuksen kieltämistä Itämeren pääaltaalla tieteellisessä neuvossa määritellyillä osa-alueilla. Valiokunnalle toimitettujen tietojen mukaan kahden viime vuoden aikana kaupallisen kalastuksen saalis on ollut pääaltaalla noin 14 000—16 000 lohta ja vapaa-ajan kalastuksen saalis noin 20 000—25 000 lohta. Kielto auttaisi vahvistamaan heikkoja Itämeren pääaltaan lohikantoja ja toisaalta lisäisi Pohjanlahden lohijoista peräisin olevien lohien vaellusta Suomen ja Ruotsin rannikoille ja jokiin.

Pääsääntöisesti pohjoisen Pohjanlahden luonnonlohikannat ovat vahvempia kuin eteläisen Pohjanlahden ja Itämeren pääaltaan luonnonlohikannat. ICES:n neuvonannon mukaisesti Pohjanlahden rannikolla tapahtuva kalastus voisi jatkua siten, että kalastuskuolevuus vapaa-ajankalastus mukaan lukien ei kokonaisuudessaan ylitä 75 000:ta lohta. Rannikkokalastukseksi on määriteltä

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2021 vp

kaikki kalastus, joka tapahtuu alle neljän meripeninkulman etäisyydellä niin sanotusta perusviivasta. Tällöin kalastus kohdistuisi nimenomaan pohjoisen pääosin vahvojen lohikantojen kutuvaelluksella oleviin yksilöihin, eikä saaliiksi saataisi pääaltaan heikkojen lohikantojen kaloja. Valiokunta toteaa, että perusviiva määrittelee sisäisten aluevesien ulkorajan rannikon uloimpien saarien ja luotojen kautta ja sen etäisyys rannikosta vaihtelee siten Pohjanlahden eri osissa merkittävästi alueen saaristosta riippuen. Valiokunta kannattaa Pohjanlahden rannikkokalastuksen osalta kiintiön asettamista valtioneuvoston kannan mukaisesti korkeintaan noin 51 000 loheen.

ICES:n tietojen mukaan vapaa-ajankalastuksen lohisaalis oli Pohjanlahdella vuonna 2020 Suomessa ja Ruotsissa yhteensä 5 500 lohta. Merialueen lohen vapaa-ajankalastuksen tarkemmista pyyntialueista ei kuitenkaan ole saatavilla tutkittua tietoa, mikä on edellä mainittu rannikkokalastuksen määritelmä huomioon ottaen ongelmallista. Valiokunta korostaa, että vapaa-ajankalastuksella on tärkeä merkitys myös alueella kalastusmatkailun parissa toimiville yrityksille, ja tämän vuoksi kalastusrajoitusten vaikutuksia kalastusmatkailuun tulee seurata. Valiokunta pitää tärkeänä, että vapaa-ajankalastajien omaa asiantuntemusta hyödynnetään arvioitaessa lohenpyynnin rajoitusten vaikutuksia eri kalastajaryhmiin. Lisäksi valiokunta korostaa edelleen tarvetta tehostaa vapaa-ajankalastuksen seurantaa ja saalisilmoituksia Itämerellä ottaen muun ohella huomioon Suomessa hallitusohjelman mukaisesti käyttöön otettava Oma kala -tietojärjestelmä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 7.10.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Jenna Simula ps
varajäsen Heikki Autto kok
varajäsen Juha Pylväs kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2021 vp
Eriävä mielipide

Eriävä mielipide

Perustelut

Valtioneuvoston selvityksessään esittämä kanta Itämeren kalastusmahdollisuuksista on aiheellinen ja osittain perusteltu. Itämeren kaikki osat eivät ole samanlaisia, minkä vuoksi on tiukka maa-kohtainen sääntely paikoittain perusteltua. Esimerkiksi Itämeren pääaltaalla suojelutoimenpiteet ovat tarpeellisia vaelluskalakantojen heikon tilan vuoksi.

Valtioneuvosto esittää Kansainvälisen merentutkimusneuvoston ICES:n esittämien suositusten noudattamista. Valtioneuvoston kanta on pääpiirteissään kannatettava. Ongelmaksi muodostuu seuraava kokonaisuudesta irrallinen ja vapaa-ajankalastukselle sekä lopulta suomalaiselle yhteiskunnalle taloudellisesti kallis vaatimus:

“Suomi kannattaa lisäksi lohenkalastuksen sallimista vain neljän merimailin sisäpuolella sekä kalastuskauden rajoittamista toukokuun alusta elokuun loppuun.” (Valtioneuvosto, MMM2021-00623, 2)

Esitetyssä rajoituksessa valtioneuvosto tosiasiallisesti rinnastaa vapaa-ajankalastuksen ammattikalastukseen, joka noudattaa entuudestaan neljän meripeninkulman rajoitusta. Rinnastus on harmitseminen sekä kohtuuton, koska sillä on lukuisia seuraamuksia:

Ensiksi, rajoitus estää kestäväällä pohjalla olleen vapaa-ajankalastuksen eli merilohen uistelun. Neljän meripeninkulman rajoitus käytännössä katsoen lopettaisi merilohen uistelun suurimmalta osin tai jopa kokonaan, sillä harrastus tapahtuu pääsääntöisesti neljää meripeninkulmaa kauempana olevalla alueella. Rajoituksen kohtuuttomuutta korostaa se seikka, että vapaa-ajankalastajien osuus kokonaissaaliista Pohjanlahdella on jäänyt vain 5 500 loheen, josta suomalaisten osuus on ollut eräiden arvioiden mukaan n. 1 700 lohta, joka on murto-osa ICES:n alueelle laskemasta 77 000 lohen kestävästä kokonaissaaliista.

Toiseksi, rajoitus vaarantaa lukuisten vapaa-ajankalastukseen suoraan ja epäsuorasti liittyvien elinkeinojen tulevaisuuden. Vapaa-ajankalastuksen kaupalliseksi arvoksi on arvioitu noin 100 miljoonaa euroa. Tämä merkitsee lukemattomia työpaikkoja esimerkiksi erikoistavaroiden vähittäismyyntin sekä ravintola- ja majoitusalan palveluiden parissa.

Kolmanneksi, rajoituksella ei ole tutkimustietoon pohjautuvaa perustaa. ICES:n 15.9. julkaistu tutkimusraportti (ICES Advice on fishing opportunities, catch, and effort Baltic Sea ecoregion) ei anna perusteita valtioneuvoston esittämälle lohenkalastuksen neljän peninkulman rajoitukselle Pohjanlahdella. Päinvastoin, ICES:n raportti tuo esille muun muassa sen seikan, että lohikannat Itämeren pääaltaalla, jolla merkittävät rajoitukset ovat tarpeellisia, ja Pohjanlahdella eivät sekoi-
tu keskenään.

“However, genetic analyses of catch samples from Sweden and Finland show that salmon from AUs 4–6 do not occur in catches during the spawning migration (May to August) in the Gulf of Bothnia or the Åland Sea [ICES, 2021a]). If the sea fishery is limited to that

Valiokunnan lausunto MmVL 19/2021 vp

area and time, stock projections indicate that up to 75 000 salmon could be harvested while allowing all stocks in AUs 1–4 to be above R_{lim} (Table 11a) while not affecting the weakest AU 5 stocks.” (ICES, Advice on fishing opportunities, catch, and effort Baltic Sea ecoregion, 11.)

Lohikantojen ollessa erillään ei Itämeren pääaltaalle tarpeellisten rajoituksien soveltamiselle ole tarvetta Pohjanlahdella. Lisäksi on huomioitava, että ICES ei itsekään suosita yleisesti kovia rajoituksia kuin pahimman tapauksen skenaarioissa, vaan tyytyy maltillisempaan arvioon (ICES, Advice on fishing opportunities, catch, and effort Baltic Sea ecoregion, 7). Valtioneuvoston valitsema kanta Pohjanlahden kalastusrajoituksen tapauksessa ei ole perusteltu päätös, vaan tarpeetoman pitkälle viety varotoimi tilanteessa, jossa sitä ei tarvita.

On laaja yksimielisyys siitä, että Itämeren pääaltaan, Pohjanlahden ja Suomenlahden lohenkalastuksen tulee olla vastuullista ja perustua tutkittuun tietoon. Paras tapa on kiintiöidä saalismääriä, eikä rajoittaa itse kalastusaluetta keinotekoisesti. Kalastuksen on myös kohdistuttava kutuvaelluksella oleviin yksilöihin ja tapahduttava kalastuskauden aikarajoituksilla touko—elokuun aikana.

Kuitenkaan edellä esitetyistä syistä valtioneuvoston esittämää kantaa neljän meripeninkulman rajoituksesta Pohjanlahdella ei voi hyväksyä. Toteutuessaan se aiheuttaisi kohtuuttomia, tarpeettomia ja mielivaltaisia taloudellisia kustannuksia lukuisille vapaa-ajankalastajille ja heistä riippuvaisille elinkeinoille.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon asian käsittelyssä.

Helsinki 7.10.2021

Janne Heikkinen kok
Ritva Elomaa ps
Mikko Lundén ps
Jenna Simula ps